

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 170/2010-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. apríla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. G. B., B., zastúpenej advokátom Mgr. P. L., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava IV a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 20 CoP 47/2009-421 z 26. augusta 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. G. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. decembra 2009 doručená sťažnosť MUDr. G. B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. P. L., ktorou namieta porušenie základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 20 CoP 47/2009-421 z 26. augusta 2009.

2. Zo sťažnosti sťažovateľky vyplýva, že 16. septembra 2004 podala okresnému súdu návrh na pozbavenie, resp. obmedzenie spôsobilosti na právne úkony svojho syna Ing. I. K., t. č. Š., z dôvodu, že trpí nevyliciteľnou duševnou poruchou s postupujúcim priebehom a zhoršovaním stavu v prípade, že nedochádza k jej liečbe. K návrhu pripojila zdravotnú dokumentáciu z roku 2000, z ktorej vyplýva, že jej syn bol v minulosti hospitalizovaný na psychiatrickej klinike a bola u neho diagnostikovaná paranoidná schizofrénia. Podľa názoru sťažovateľky je liečba zabezpečovaná jej synovi ambulantnou formou vo Š. nedostatočná, prejavuje sa na jeho zdravotnom stave tak, že sa výrazne zhoršuje a on sám nedokáže správne vyhodnotiť jej priebeh. (Sťažovateľka v doplnení sťažnosti ústavnému súdu 25. marca 2010 a 12. apríla 2010 oznámila, že jej syn bol hospitalizovaný v U. vo Š.. Jeho osobná sloboda bola obmedzená zo zdravotných dôvodov a nariadená hospitalizácia do 4. apríla 2010, ktorej dĺžka bola vzhľadom na zdravotný stav menovaného následne predĺžená do 11. mája 2010, pozn.) Okresný súd 2. novembra 2004 vyzval sťažovateľku na predloženie aktuálneho lekárskeho vyšetrenia o zdravotnom stave jej syna. Keďže sťažovateľka nepredložila správu o aktuálnom zdravotnom stave svojho syna, okresný súd uznesením č. k. 14 Ps 10/2004-19 z 26. novembra 2004 konanie zastavil. Proti rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie. Krajský súd uznesením č. k. 11 CoP 473/04-29 z 11. januára 2005 uznesenie súdu I. stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V priebehu ďalšieho konania súd ustanovil synovi sťažovateľky opatrovníka, nariadil vo veci viaceré pojednávania, usiloval o vypočutie primára Psychiatrického oddelenia v Bratislave, prostredníctvom dožiadaného súdu vypočul primára Psychiatrického oddelenia v Banskej Bystrici, zabezpečil vyjadrenie ošetrojúceho lekára neurologického oddelenia a psychiatra, ktorý u odporcu vykonal diagnostiku. Právny zástupca sťažovateľky spresnil návrh tak, že u odporcu trvá na pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Okresný súd

19. októbra 2006 ustanovil znalca na vykonanie znaleckého dokazovania o duševnej poruche odporcu, zároveň požiadal príslušný švajčiarsky súd o podanie správy o povesti odporcu z miesta bydliska a pracovného posudku od jeho zamestnávateľa. Švajčiarsky súd okresnému súdu oznámil, že dožiadaniu nemôže vyhovieť, pretože požadované dôkazné prostriedky š. právo nepozná. Znalec z odboru psychiatrie podal okresnému súdu znalecký posudok bez priameho vyšetrenia odporcu vychádzajúc zo zdravotnej dokumentácie a podaných správ. Okresný súd uznesením č. k. 14 Ps 10/2004-202 z 5. apríla 2007 návrh sťažovateľky na zbavenie spôsobilosti na právne úkony jej syna zamietol. Sťažovateľka podala proti rozhodnutiu okresného súdu odvolanie, na základe ktorého krajský súd uznesením č. k. 2 Co 267/07-236 z 13. novembra 2007 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd vypočul vo veci sťažovateľku a viacerých svedkov, dožiadal š. súd o vypočutie odporcu (ktorý sa k výsluchu nedostavil) a rozsudkom č. k. 14 Ps 10/2004-347 z 13. januára 2009 opätovne rozhodol tak, že návrh zamietol. Krajský súd po podanom odvolaní sťažovateľky rozsudkom č. k. 20 CoP 47/2009-421 z 26. augusta 2009 rozsudok okresného súdu potvrdil.

3. Podľa tvrdení sťažovateľky sú rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu vecne nesprávne, nemajú podklad vo vykonanom dokazovaní, sú neodôvodnené a nezrozumiteľné, súdy jej svojím postupom odňali možnosť konať pred súdom, pretože ich rozhodnutia boli predčasné, rozsudky nepreskúmateľné a z odôvodnení rozsudkov nevyplýva záver, ku ktorému dospeli vo svojich výrokoch, v dôsledku čoho neobmedzením, resp. nepozbavením spôsobilosti na právne úkony nezabezpečili podmienky na realizáciu práva na ochranu zdravia odporcu a porušili právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie, právo na súkromie a rodinný život.

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom takto:

„Základné právo MUDr. G. B. na ochranu rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Okresného súdu Bratislava IV vo veci sp. zn. 14 Ps 10/2004-347

a rozsudkom Krajského súdu Bratislava, č. k. 20 CoP/47/2009-421 v odvolacom konaní porušené bolo.

Základné právo MUDr. G. B. na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV vo veci sp. zn. 14 Ps 10/2004-347 a rozsudkom Krajského súdu Bratislava, č. k. 20 CoP/47//2009-421 v odvolacom konaní porušené bolo.

Rozsudok Okresného súdu Bratislava IV č. k. 14 Ps 10/2004-347 a rozsudok Krajského súdu Bratislava, č. k. 20 CoP/47/2009-421 sa zrušujú a vec sa vracia prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a prikazuje sa mu konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

MUDr. G. B. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 25.000 EUR (dvadsaťpäť tisíc eur), z čoho je Okresný súd Bratislava IV povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezú sumu 15.000 eur a Krajský súd v Bratislave sumu 10.000,- eur.

MUDr. G. B. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 964,86 eur (slovom deväťstošesťdesiatštyri eur a 86 centov), ktoré je Okresný súd Bratislava IV povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu Mgr. P. L., do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezú.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

6. Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 14 Ps 10/2004 a rozsudkom krajského súdu č. k. 20 CoP 47/2009 421 v odvolacom konaní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, podľa ktorých sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých

orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02). K uvedenému je potrebné uviesť, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, a preto je podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom.

7. Vo vzťahu k namietanému porušeniu označeného práva postupom okresného súdu a rozhodnutím krajského súdu ústavný súd uvádza, že sťažovateľka v konaní využila procesné prostriedky priznané jej Občianskym súdnym poriadkom, ktorými sa ako okresný súd, tak aj krajský súd zaoberali.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal

a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (IV. ÚS 279/05, IV. ÚS 337/04).

V prípade sťažovateľky však nešlo o odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základných práv, ale o prípad, keď právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa subjektívnych predstáv sťažovateľky. Sťažovateľkina nespokojnosť s obsahom rozsudku krajského súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným.

8. Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie krajského súdu č. k. 20 CoP/47/2009- 421 z 26. augusta 2009 obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov na jeho výrok, dôsledne vychádza zo všetkých sťažovateľkou predložených i všeobecnými súdmi získaných listinných dôkazov. Ústavný súd nemá právomoc posudzovať správnosť, resp. nesprávnosť záverov všeobecného súdu vyvedených v konaní zo získaných dôkazov. Ústavný súd nezistil porušenie ústavnoprocených princípov konania pred týmto súdom podľa čl. 46 až čl. 50 ústavy a ani to, aby závery krajského súdu o potvrdení rozsudku okresného súdu boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Ústavný súd v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov krajského súdu. Sťažovateľka preto podľa názoru ústavného súdu podanou sťažnosťou sleduje len dosiahnutie zmeny súdneho konania, ktoré pre ňu skončilo nepriaznivým výsledkom, čo však nemožno spájať s pojmom spravodlivý proces a s porušovaním jeho princípov.

Z uvedených záverov ústavného súdu vyplýva, že sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a rozhodnutím krajského súdu, je zjavne neopodstatnená.

Ústavný súd pre úplnosť uvádza, že po podaní sťažnosti nastali ďalšie nové okolnosti, ktoré sťažovateľka uviedla vo svojich podaniach doručených ústavnému súdu

25. marca 2010, 12. apríla 2010 a 26. apríla 2010. Sťažovateľka ústavnému súdu oznámila, že odporca bol hospitalizovaný na Psychiatrickej univerzitnej klinike v B. vo Š. a Psychiatrická odvolacia komisia mesta B. rozhodla 4. februára 2010 o obmedzení jeho osobnej slobody pôvodne do 4. apríla 2010 a následne 11. marca 2010 o trvaní obmedzenia najdlhšie do 11. mája 2010. Na základe týchto skutočností sťažovateľka iniciovala obnovu konania pred okresným súdom, ktorý uznesením č. k. 13 P 24/2010-47 z 19. marca 2010 návrh na povolenie obnovy konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 14 Ps 10/2004 zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka 12. apríla 2010 odvolanie, v ktorom zároveň uplatnila námietku zaujatosti konajúcej sudkyne, a listom adresovaným predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky požiadala o odpustenie poriadkovej pokuty udelenej odporcovi a zmenu príslušnosti konajúceho súdu.

K namietanému porušeniu základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru

9. Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 8 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť pri jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, III. ÚS 140/09). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej sťažovateľkou odhalí existenciu porušenia niektorého z práv a slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri

predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 140/09).

Predmetom konania okresného súdu bol návrh sťažovateľky na pozbavenie spôsobilosti na právne úkony jej syna, ktoré svojím obsahom nemohlo spôsobiť porušenie sťažovateľkou označených práv na rešpektovanie súkromného a rodinného života. Ústavný súd konštatuje, že porušenie práv priznaných v čl. 8 ods. 1 dohovoru nemôže nastať rozhodnutím štátneho orgánu, ktorým tento orgán uplatní svoju právomoc, pričom ustanovenie čl. 8 ods. 1 dohovoru nezaručuje ochranu súkromného a rodinného života pred akýmkoľvek zásahom, ale zaručuje len ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života (II. ÚS 7/99), čo nie je prípad sťažovateľky.

Ústavný súd už opakovane judikoval, že možnosť porušenia základných práv hmotného charakteru, v danom prípade základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, ako aj práva na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, treba posudzovať vždy vo vzťahu k porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 367/08, I. ÚS 197/08). Inými slovami, ústavný súd stabilne vo svojich rozhodnutiach zastáva názor, že všeobecný súd nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patria aj označené práva, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že súd súčasne porušil ústavnoprávne princípy vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. z čl. 6 ods. 1 dohovoru).

10. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci (návrhu na zrušenie rozhodnutia krajského súdu, o priznaní finančného zadosťučinenia a trov právneho zastúpenia) stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2010